

Levelek Störr kapitánynak

Egyiptomi képeslap

Azon a napon láttalak meg téged először, mesélte a feleségem egy lusta reggelen, amikor palotából kivonultál a Nílus partjára, hogy ott, házad népe körében, kikacagd a Mojzes nevű, bolond, öreg héber beígért hókuszpókuszát. A boglyas szakállú, toprongyos vénember már órák óta várt rád a szintúgy roskatag fivérével a tűző napon. A héberek istene azért küldött hozzád a minap, mondta neked, hogy bocsásd el népemet, de te nem hallgattál rám eddig. Úgy van, mosolyogtál rá a kék szemekkel, amely úgy ragyogott a napban, mint a legtisztább zafír. Na és?, kérdezted szelíden. Na és?!, ismételte szavaidat a vénség. Fekete gombszeme szikrákat szórt. Ha most sem gondolod meg magad, dörögte, az én istenem olyan csapásokat bocsát rád, amelyekbe egész Egyiptom belerendül! Ne mondd, kacagtál. Miféle csapásokat? Íme, én rávágok a bottal, mely kezemben van, a vízre, és az vérré változik! A hal pedig elvész benne és megbűzshődik a folyam! Na, arra kíváncsi vagyok, kacagtál, mivel a vénember kezében semmi sem volt. Veled nevetett minden honfitársad, de még a rabszolgáid is, köztük én, pedig abból a népből való voltam, amelyből a csimbókos szakállú, megszállott öreg. Nemigen kedvelte őt közülünk senki. Folyton morgott, átkozódott, fenyegetett és lázított. Azt állította, hogy isten nevében szól. Persze, kinevettük, hiszen az aranyborjú, akit mi, zsidók, istenként imádtunk akkoriban, nem tudott beszélni. S ha tudott volna is, nyilván nem egy magjafaradt, eszelős vénség fülébe sugdos, hanem az aranyos bőrű ifjakhoz és éjfélete hajú lányokhoz szól, akik szombatoként fényes szobra előtt üzekednek csoportosan, kéjtől és boroktól részegen. Combunkat paskolva kacagtuk most is. Szegény, mezítlábas bolond, mit képzelsz magáról, hogy még veled, a Fáraóval is ujjat mer húzni? És akkor a vénember öccse felemelt a homokból egy kígyóforma botot, rávágott vele a vízre, és átváltozott mind a víz, mely a folyamban volt, vérré. A hal pedig, mely a folyamban volt, elveszett, és csakugyan megbűzshődött a folyam, de annyira, hogy nem lehetett inni belőle. Semmi baj, mondtad ekkor bátran és okosan, kutakat kell ásni a parton, és a kutak vize friss lesz, és megmenti Egyiptomot. Úgy is lett, ahogyan mondtad. Parancsodra a férjem, Ifet, ezer más rabszolga közt ásta a kutakat.

És eltelt azután hét nap, és én nem láttalak téged hét napon át.

Talán sose látlak többé, ha a bolond öreg újra meg nem jelenik a palota előtt, hogy ismét megfenyegegsen. Ha vonakodol elbocsátani népemet, krárogott, íme, én békákkal sújtom egész határodat, és a folyam nyüzsög majd a békáktól, feljönnek és bemennek házadba, hálószobádba és ágyadra; szolgáid házába, népedre, kemencéidbe és dagasztó teknőidbe. Mind szörnyülködöttünk az átok hallatán, hiszen ki akarna maga fölé olyan rettentő istent, aki mindezeket megcselekedné. Te megint csak neveltél. Én már nem kacagtam, mert ha valamitől, hát a békáktól ma is undorodom. De az öreg öccse megint felemelte azt a kígyóforma botot – nem tudom, miért nem vetted el tőle korábban? –, lesújtott vele a vízre, és csakugyan feljött belőle minden béka, és ellepte Egyiptom országát. Az undorító, bűzös varangyok felugráltak az asztalokra, beleettek az emberek levesébe, beleittak a borukba. Némelyik nem átalott szemet vetni a ház asszonyára. Palotád is ellepték. Ágyasaid sikoltva futkároztak előlük egész éjszaka. Ezért pedig magad elé hívtad a vénembert és az öccsét, és azt mondtad nekik: Fohászodjatok hamar a ti istenetekhez, hogy sürgősen távolítsa el a békákat rólam és népemről; én pedig elbocsátom majd a zsidókat. Mehettek, amerre a szemetek lát, minél messzebb az én országomból! Úgy legyen, felelte a Mojzes nevű vénség. Másnapra kivesztek a békák a házakból, az

udvarokból és a mezőkről. Midőn láttad, hogy szabadulásod lett az undok kétélűektől, akkor konokká tetted a szívedet, és mégse bocsátottad el a rabszolgánépet, amely közé magam is tartoztam, a férjem oldalán. Én, mint sok más zsidó asszony, nem bántam a fogsági létet, mert ha időnként szűkösen is, de megvolt mindenünk. Hála az aranyborjú szombatjainak, szaporodtunk, mint a nyulak. Néhány megszállott héberén kívül hát senkit nem vonzott a bolond vénember által jósolt jövő, amely szerint végtelen vándorlás lesz osztályrészünk, amíg, emberöltőkkel később, meglátjuk majd Kánaán földét, amelyet az Örökkévaló – Mojszes állítólagos látomása szerint – nekünk ígért. De a megátalkodott vénség csak nem nyugodott, és sorra küldette Egyiptomra az újabb csapásokat. Férgék leptek el embert és állatot, ami nem véletlen, mert csapataid akkoriban győzték le a magukat ezer isten népének valló hettitákat, akik az egyiptomi és a zsidó férfiakénál hatalmasabb szerszámot himbáltak harci kötényük alatt, asszonyaik és leányaik mégis odatartották csúcsos ülepüket boldog-boldogtalannak. Egész Egyiptom a legyőzöttekkel üzekedett, kik között soknak lapostetűje volt. Te voltál az, aki papirusznádból készült szirup főzetét ajánlottad a férgek ellenszeréül. A kenet elpusztította a férgeket, és mi kacagtunk a csapás elmúltával. Ráadásul harci szekereidet átalakítottad a hettiták szekerei mintájára. Az újítás lényege az volt, hogy a tengelyt a hátulsó elhelyezés helyett a szekér alján, a súlypontnál rögzítették. Ezzel csökkent a lovak terhelése, így lehetővé vált, hogy a korábbi kettő helyett három harcos alkossa a személyzetét: a hajtó, a pajzshordó és a lövész. A változás, ígérted, további ezer évekre teszi erőssé Egyiptomot. Az öreg héber azonban ismét megjelent a palota előtt, és nem tudom, miként, de vadállatokat küldött ránk. Megtelt az ország falánk oroslánokkal és vérgőzös vízilovakkal. Veszettül tülkölő ormányosok rontották le a házakat, s a menekülők közül nem egyet, de százakat döftek át hatalmas agyaraikkal. De Gósen földjét, ahol a zsidók éltek, elkerülték a vadak. Ekkor ismét magad elé rendelted az öreget az öccsével együtt. Azt mondtad nekik, menjenek, áldozzanak Istenüknek, hogy vegye le Egyiptomról a csapást. De a vénember azt felelte, nem volna helyes az országban áldozniuk, mert az irigy egyiptomiak esetleg megköveznék őket, amíg gajdolvá hajlonganak. Inkább kivonulnak háromnapos járóföldre, hogy a pusztában imádkozzanak. Te nagylelkűen megengedted ezt, azzal, hogy olyan messzire azért ne menjenek. Már akkor is okos voltál, szerelmem. Tudtad, ha a nép kivonul a Nílus éltető völgyéből, soha nem fordul vissza, hanem megszökik tőled örökre. A vénség beleegyezett, hogy a közeli sivatagba vonuljanak, csak ne ámítsd őket többé, el nem bocsátván a népet.

Megvallom Neked, szerelmem, én addig a napig nem hittem az Örökkévalóban, mint ahogyan az Aranyborjú imádóitól is távol tartottam magam. Egyiptom isteneit féltém, hiszen ők uralták a Nílus vidékét, ahol élnem adatott. Rettegtem a kosfejű Amont, a sakálarcú Anubiszt, a bikatestű Ápiszt (akiről később, már itt, minálunk, a papír és írószer bolthálózatot elnevezték). Imádtam viszont Atont, a nap istenét, aki fényt és meleget adott. Kedveltem a szerelem istenét is, Bászttetet, az ő szent macskáival, és persze, mindenk felett Oziriszt, a túlvilág uralkodóját, akinek phalloszát egy hal lenyelte, miután Hórusz az istenek háborújában azt levágta róla. Rettegtem Széthet, a gonoszt, tiszteltem a holdisten Tothot, aki az írás és számolás isteneként téged segített, szerelmem, hogy minél hatalmasabb lehess. Ja, hogy el ne felejtsem, még az ezerszemű Iziszt is szerettem, a víz és a szél, a nőiesség, a családi hűség és a tengerhajózás istennőjét. És persze a sólyomfejű Hóruszt, aki szárnyával védi a fáraót.

(Megjegyzem, Kapitány, hogy abban az időben, amikor ezeket mesélte nekem a feleségem, a kislányunk már ötödikes volt, és történelemből éppen Egyiptomot kellett tanulnia. Az anyja kérdezte ki esténként.)

Az Örökkévaló pedig – folytatta hosszúra nyúló meséjét a nejem – cselekedett a vénember szava szerint, és eltávolította a vadállatot tőled, szolgáláidtól és népedtől, nem maradt vissza egy sem. De te ismét konokká tetted a szívedet (látod, már akkor is milyen önfejű voltál!), és csak azért se bocsátottad el a zsidókat. És akkor dögvész jött a marhára, juhokra, szamarakra és az összes tevékre, csak a héberek állatait kímélte meg a ragály. Ekkorra a vénember már egészen arcátlanul viselkedett veled, azt üvöltötte, hogy az Örökkévaló kinyújthatná a kezét, és sújthatna téged és egész népedet halálvésszel is, hogy eltűnnétek a föld színéről, ámde azért tart meg, hogy megmutassa neked az erejét. Ha még fennhéjázkodol a népem ellen, gajdolta fennen, és nem bocsátasz végre országból minket el, íme, én hullatok holnap ez időben igen nagy jégesőt,

amelyhez hasonló nem volt Egyiptomban ama naptól, hogy alapították, egész mostanáig. Azért most gyűjtsd be nyájadat és mindenedet, amid van a mezőn, mondta neked, mert minden emberre és állatra, mely a mezőn lesz található és nem takaríttatik be a házba, lejön a jégeső, és elvesznek. Ekkor már sokan voltak az egyiptomiak közt is, akik féltek Mózes istenétől. Ezek behajtották szolgálóikat és nyájukat a házakba; de aki nem fordította szívét az Örökkévaló szavára, hagyta szolgálóit és nyáját a mezőn, ahogyan azt te is tetted, szerelmesem, az rajtavesztett. Mert tényleg mennydörgés támadt és jégeső, és tűz szállott a földre, és elvert Egyiptom egész országában mindent, ami a mezőn volt embertől baromig; és a mező minden fűvét elverte a jégeső, a mező minden fáját pedig letörte. Csak Gósen földjén, a hol Izrael fiai voltak, nem volt jégeső.

Az újabb csapás nem csak arra szolgált, hogy megfélemlítse az egyiptomiakat. Látván Mózes Istenének rettentő hatalmát, a zsidók közül is sokan tértek meg Hozzá, elhagyván az Aranyborjú titkos oltárait. Te ekkor ismét hívtad a vén átkozódót és az öccsét, és mondtad nekik ravaszul: Vétkeztem ez ízben; az Örökkévaló az igazságos, én pedig és népem a bűnösök. Fohászkodjatok tehát az Örökkévalóhoz, hogy legyen elég, hogy ne legyen több mennydörgés és jégeső; akkor majd elbocsátalak benneteket és nem kell tovább rabszolgaként minálunk maradnotok. És mondta neked Mózes (egyesek így hívták a nyughatatlan öreg szakállast, s a nevéből elhagyott J betűvel az Örökkévalót jelölték): Mihelyt kimegyek a városból, kiterjesztem kezeimet az Örökkévaló felé; a mennydörgés meg fog szünni és a jégeső nem lesz többé, hogy megtudjad, hogy az Övé a föld. Te azonban és szolgálód mégsem féltetek az Örökkévalótól. Ha leszáll is ránk a csapás, súgtad legbensőbb szolgálód fülebe, nem lesz az rettentő, mivel csak a len meg az árpa fog elveretni, mert az árpa kalászos, a len pedig bimbós, viszont a búzát és a tönkölyt nem éri baj, mert azok későiek. És igazad lett. Megszűnt az eső, a jég és a mennydörgés, és mivel a búza és a tönköly megmaradt, újfent megerősítetted a te szívedet, és nem bocsátottad el Izrael fiait. Az eszelős vénember szerint ezt a konokságot és erőt maga az Örökkévaló ültette a szívedbe, csak azért, hogy további csapásokat mutathasson Egyiptomnak és a Népnak, hogy mindenki elbeszélhesse fiainak és fiai fiának füle hallatára, amit művelt Egyiptommal, és a jeleket, melyeket tett, hogy megtudjátok, hogy igenis Ő az Örökkévaló, aki egymagában hatalmasabb és erősebb Egyiptom összes istenénél. És akkor hívatlanul bement ez a Mózes meg Áron hozzád, szívem, és mondták neked: Így szól az Örökkévaló, a héberek Istene, meddig vonakodsz megalázkodni előttem? Bocsásd el népemet, hogy szolgáljon engem; mert ha vonakodsz, íme, én hozok holnap sáskát a te határodba; és ellepi egész Egyiptom színét, hogy nem lehet látni a földet; és felemészt mindent, ami megmaradt nektek a jégeső után, és felemészt minden fát, mely nő nektek a mezőn, és megtelnek házaid, minden szolgálód házai és egész Egyiptom házai, amit még nem láttak sem atyáid, sem atyáid atyái, amely naptól hogy léteznek a földön e napig! Megfordult és kiment tőled, Áronnal együtt És akkor te egész búskomor lettél.

Úrt érzek, közölte, mondhatatlan úrt.

Ekkoriban történt egyébként, hogy egy szerdai napon a szemed láttára korbácsolták halálra szegény férjemet, hiába kértem számára kegyelmet tőled zokogva és jajongva, ruhámat tépve, héber szokás szerint. Nem mintha szerettem volna őt, mert nem szerettem. Úgy hált el engem, ahogy a sivatagi kutyák csinálják, futtában, szinte, vagy mint a mező madarai, röptükben, néhány pillanat alatt. Ráadásul rabszolga léte re örökké okoskodott. Még ott, a korbácsütések alatt is filozofált.

Mért él a pór?, nyögött. A gúlához követ hord az erősnek, zihálta, s állítván utódot jármába, meghal?

Te inttéél unottan, üssék csak tovább.

Kiváltképpen nem tetszett neked, hogy a nagy piramist, amelynek építkezésén az uram dolgozott, holmi gúlának merészelte nevezni. A rázúduló végső csapás alatt végül egy utolsót nyögött: Milljók egy miatt? E mondata valamiképp utat talált a füledhez, és fekete famulusoddal sugdolózni kezdtetek. Senki nem tudta, honnan származik a sötét képű idegen, akit folyton magad körül tartottál. Azt mindenki megértette volna, ha ágyasaidra unva időnként hamvas arcú, tizenéves fiúkkal csókoltatod magad, de hogy egy náladnál jóval idősebb, már-már roskatag, pikkelysömörös alakkal járkálsz sülve-főve, és lát-

hatóan minden ügyedben az ő tanácsát lesed, az finoman szólva is különös volt, és érthetetlen. Nem tudom, miket mondhatott akkor neked, nem véletlen, hogy te sem emlékszel rá, mert egy ideje már engem figyeltél, aki elhalt férjem testére borulva zokogtam, s nem vettem észre, hogy megtépett ruhám alól kivillanó rózsaszín alfelem éppen feléd fordulva jár le-fel. Te bezzeg nagyon is észrevetted, és mindenki ámulatára leszálltál királyi hordszéked magasából, hozzám siettél, erős karoddal elvonva engem az uram véres tetemétől. Hölgym, te szenvedsz, s én nem tudom, miként segítsék rajta, mondtad gyengéd figyelemmel. Szíveden keresztül a jajszó, szavaltad, mint villám, fejembe csap, s úgy érzem, a világ kiált segílyt! Kötényed alatt az öledet már ekkor mozdulni láttam. Súlyos és hatalmas valami emelte a királyi gyolcsot. Óh, fáraó, zúzz el, feleltem, s nem tudtam levenni tekintetem a mozduló kötényről. De megbocsáss, rebegtem, ha a nép jaja nem hágy megnyugodni. Éreztem, hogy pilláim rebegnek, s a méhem összerándul. Ládd, jól tudom, hogy szolgálód vagyok, folytattam kiszáradó torokkal, s hogy éltem célja tégedet mulatni. Ekkor bátran a szemedbe néztem, noha rabszolgának az tilos volt. Szemed kékjében zöld tüzek bolyongtak, mint az áradó Nílus vizének sötét hullámai. Felejték mindent, mondtam, kívülem mi van: nyomort, nagyságot, ábrándot, halottat, hogy mosolyom üdv, ajkam láng legyen. Úgy, úgy!, felelted, és kötényed már-már vízszintesen meredt felém, mintha bronzfejű dárdát rejtegetne. De hogyha a nép, szipogtam, e milljókarú lény korbácsolt háttal jajgat odakint, mint fájó testnek kisdéd porcikája, én, én, a népnek elszakadt leánya, szívemben érzem szintén mind e kint! És akkor te, Egyiptom Élő Istene, magadhoz intetted Mózeszt és Áront. El a szolgálkkal, szólalt nekik, légyen mind szabad! Fekete tanácsadód közéttek szökkent, de mint egy kobra. Sziszegve próbált lebeszélni arról, hogy szabadon bocsásd a zsidókat. De te, szerelmem, úgy álltál előtte, mint vessződ a kötényed alatt, és közölted, hogy kedvemért engeded a hébereket a messi pusztába kivonulni, barmaikkal együtt. Ezután sietve visszavonultál a palotába, velem. Mezítelen fütykösöd csupaszló dárdavége már kikandikált a kötényed alól, ám magasló homlokod körül még ekkor is furcsa búskomorság lengett, mint mostanában is szokott, ha gondjaid támadnak a munkád során, és én hiába lengetem magam előtted, nem tudsz vagy nem akarsz megölelni. Így történt akkor is.

Palotád hűvösében kötényed elsimult, szemed kékjében kihunytak az áradó Nílus méregzöldjei. Próbáltalak vigasztalni, duruzsló hangon dicsértem döntésedet. Helyes volt, amit tettél, magyaráztam, bár meglehet, hogy Egyiptom kárára lesz, ha a dolgoz zsidók elhagyják az országodat, ám a Te fényes neved halhatatlanná válik e dicső teted miatt. Lám, simogattalak, a jajszó elhallgatott, mi más vágyad lehet még azon kívül, hogy keblemre hajtsd fejed? Óh, nő, mi szűk, mi gyarló látköröd, mondtad ekkor. A büszke férfit épp ez vonzza hozzád, folytattad, csak gyöngeség, mit az erő szerethet. Ah, fáraó, lehelted, tán már untatlak is e hasztalan, e balga fecsegéssel? Hiába, ha okosabb nem vagyok. Ne is kívánd, hogy légy, felelted, s hogy szavad ne bántson nagyon, hozzátetted: én kedvesem. Eszed elég van neked önmagadnak, magyaráztad, erő s nagyságért nem keblemre hajlasz, sem a tudásért, mindezt könnyveidben sokkal jobban fölleheted. Te csak beszélj, beszélj, lehelted, hogy halljam hangodat, rezgése szűmön végigjárjadozzon. Mit mondjak, kérdezte néma, odaadó tekintetem. Akármit mondasz, mindegy, legyintettél fenségesen. Ez bántott kicsit, de nem akartam mindjárt az elején ellenkezni veled. Óh, ki kérdi, mit énekel a kis madár?, merengtél tovább, azért édes sejtéssel halljuk hangjait. Te csak virág légy, drága csecsebecs, haszontalan, de szép, s ez érdeme. Ekkor megcsókoltalak, hogy ne beszélj már butaságokat tovább. A kötény hirtelen mindkettőnkéről lehullott, s eggyé lettünk mi ketten. Ezt használta ki a kígyó, amaz sötét tanácsadód, kit második emberré tettél korábban a birodalomban. Amíg mi egymással játszadoztunk, nem tudván betelni a kējörömmel, ő megmásította a zsidókat elbocsátó szép parancsodat, s a népet, amelynek leánya voltam, visszaüzte Gósen földjére, hogy ott Egyiptomnak tovább szolgáljanak. Ezer és egy éjszakán át szeretttük egymást palotád legtitkosabb s legjobban őrzött hálókamrájának hencserén, s mivel meghagytad, hogy senki ne merészelje szerelmünket holmi ország-ügyekkel megzavarni, nem tudtuk, hogy kígyóképpű famulusod rendelkezése miatt az megátalkodott héber vénember újabb csapásokat kért az Örökkévalótól. Így lett meg odakünn a sáskajárás, amely felemészttette a föld minden fűvét, amit meghagyott a jégeső. Keleti szél hozta a falánk sáskák felhőnyi tengerét, Egyiptom egész

határában felemészttette a föld minden fűvét és a fa minden gyümölcsét, amit meghagyott a jégeső; és nem maradt meg semmi zöld a fán és a mező fűvén Egyiptom egész országában. De még ez sem volt elég – ahogyan később mesélték –, a sáskák után újabb csapás jött: lett sűrű sötétség odakünn három napig. Nem látta egyik a másikat, és nem kelt fel senki a helyéből, Izrael minden fiainál pedig világosság maradt az ő lakóhelyeiken. Végül állítólag azt mondta Mózesnek az Örökkévaló, hogy még egy csapást hoz rád (aki, szegénykém, nem is tudhattál erről, mert karomban ringattalak ezalatt), és hogy ez utolsó csapás után majd végleg elbocsáttatik a nép (ahogyan azt Te bölcsen már korábban is elrendelted pedig). De előbb, szólt Mózeshez, a zsidók kérjenek az egyiptomiaktól ezüst és arany edényeket. Az egyiptomiak pedig adtak nekik mindent az ő kérésük szerint, csak hogy végre megszabaduljanak a csapást hozó rabszolgáktól, de ők még nem mentek el mégsem, hanem Mózes közölte, hogy elébb meghal minden elsőszülött Egyiptom országában, a fáraó elsőszülöttétől, aki ül trónján, a szolgáló elsőszülöttéig, aki a kézimelom mögött van és minden elsőszülötte a baromnak. És lesz nagy jajkiáltás Egyiptom egész országában, melyhez hasonló nem volt még és amelyhez hasonló nem lesz többé. Izrael minden fiaira pedig a kutya sem ölti ki nyelvét, sem emberre, sem baromra, hogy megtudjátok, hogy különbséget tesz az Örökkévaló Egyiptom és Izrael között. Akkor bezzeg lejönnek majd mindezek a te szolgálid hozzám és leborulnak előttem, mondván: Menj ki, te és az egész nép, mely téged követ, és azután ki fogok menni. A te helyettes bitangod, ki ekkorra már jelvényeidet is bitorolva magát Fényhozónak nevezte Alsó- és Felső-Egyiptom minden lakóival, nem hallgatott Mózesre, hanem kinevette. És történt éjfélkor, hogy megölt az Örökkévaló minden elsőszülöttet Egyiptom országában, az én töled született fiammal együtt, akinek bölcsője mellett szerettük egymást tovább, te meg én. És felkeltél mellőlem aznap éjjel, és megtudtad, hogy az egész ország egyetlen jajkiáltássá változott, mert nem volt ház, ahol nem volt halott. Ekkor hagytuk el hálókamránkat, és Te, szívem, a sarkadra álltál, hiába mondta a kígyó, hogy mi csak szerelmeskedjünk nyugodtan tovább, bízzuk rá az érett filozófiát kívánó államügyeket. Te mégis tüstént hivattad Mózeset meg Áront azon az éjjel, és mondtad nekik: Kerekedjete fel, menjete el népem közül! Juhaitokat is, marháitokat is vegyétek, de áldjatek meg engem. És akkor Mózes megáldott téged, mintha magad is zsidó volnál, és engedte, hogy engem, a nép hátrahagyott leányát, tovább szeress. Ők pedig sietve kivonultak az országból, vitték téstájukat, mielőtt az megkelhetett volna, teknőiket bekötvé ruháikba, vállukon. És vonultak Rámszészből Szukkószba, mintegy hatszázezer gyalogos, a férfiak a gyermekeken kívül. De sok zagyva nép is ment fel velük, meg juh és marha, igen sok nyáj. És megsütötték a téstát, melyet kivittek Egyiptomból, kovásztalan lepényeknek, mert nem kelt meg; mert elűzettek Egyiptomból és nem késlekedhettek, még eleséget sem készítettek maguknak.

Izrael fiainak lakása pedig, amíg Egyiptomban laktak, négyszázharminc év volt addig a napig. És négyszázharminc év múltán, ugyanazon a napon mentek ki az Örökkévaló minden seregei Egyiptom országból, amely napon annak előtte bebocsáttattak és rabságra vettettek volt. A megőrzés éjjele az az Örökkévalónak, hogy kivezesse őket Egyiptom országból, az az éjjel az Örökkévalóé, megőrzés Izrael minden fiainál nemzedékeiken át.

Te pedig, lefejeztetted sötét tanácsadódat, s kihirdetted, hogy aznaptól egész Egyiptom is egyetlen istennek hódol, kinek neve pedig Aton, azaz a Nap. Magadat pedig – elhagyván korábbi, fényes nevedet – elnevezted Ekhnatonnak (Aki Kedves A Nap Előtt – más fordítások szerint a Nap Képmása). Engemet magad mellé ültetted a trónusodra, s hívtattál Nofertitinek, ami annyit jelent: A Szépség, Aki Itt Jön. Hálából hat leányt szültem neked elhalt fiacskáink után, és megírtam Aton himnuszát helyetted, és hagytam, hogy te a saját művedként büszkélj vele. Látod, szívem, így szerettelek én, már sok ezer évvel ezelőtt is. Ne irkálj hát rólam buta beszélyeket a kottalapjaid hátsó felére holmi halott hajóskapitánynak, nem méltó az ilyesmi ahhoz a férfinak, akit én szeretek.